

**АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ
ИЗБИРАТЕЛНОТО ПРАВО
КОМЕНТАРИИ НА ЧЛ. 128, 131,
133, 134 И 135 ОТ
НАКАЗАТЕЛНИЯ ЗАКОН**

chitanka.info

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРОТИВ ИЗБИРАТЕЛНОТО ПРАВО^[0]

Член 128. Който със сила или заплашване възпрепятствува на някой избирател да упражни свободно своето избирателно право, при каквито и да е избори, назначени по разпореждане на властта, или пък с викове и други противозаконни средства разтури бюрото, или разгони някои от членовете му, наказва се с тъмничен затвор до една година, ако същевременно не е извършил престъпление, за което в закона е предвидено по-тежко наказание.

Съдържанието на цитирания член, макар и да е твърде ясно от само себе си, но за да се отстрани всяка възможност за изопачено тълкувание, не е излишно да разясним с няколко думи същинското му значение: под думата *сила* се разбира не статическа, потенциална сила, а сила разживена и проявена в известно действие; също тъй под думата *заплашване* трябва да разбираме застрашаване, заканване, изразено в действие, в думи или в символически знакове. Така щото, ако изборните места бъдат опасани с войска или с жандармерия, с насочени напред щикове — това не значи, че спрямо избирателите се упражнява сила или заплашване, ако войската или жандармерията си стои тихо и мирно. На българския избирател не остава, освен да се заюсне и да прескочи над главите на войската, или пък храбро да се наниже на щиковете и като премине на другата страна, да отиде свободно да упражни своето избирателно право. Ограждането на изборните места с щикове има за цел да даде възможност на българина да прояви своята храброст; а пък на цял свят е известно, какво чудо храброст е в състояние да развие балканският юнак, за да запази народния суверенитет. Последните десет години от политическия ни живот са най-ослепителното доказателство.

Член 131. Който, при каквито и да е избори, назначени по разпореждане на властта, подкупи някого от избирателите с пари, дарове или други имотни облаги, било да упражни или не своето избирателно право, или пък да го не упражни по определен начин, наказва се с тъмничен затвор до една година или с глоба до петстотин лева.

Със същото наказание се наказва и подкупеният избирател.

И този член е също тъй ясен, както и предидущият. Запретява се да се влияе на избирателите с подкуп, било с пари, с дарове или други имотни облаги, а инак агитацията е съвсем свободна, стига само да се ограничава с едно морално влияние. Нищо противозаконно няма например в следующия начин на агитиране:

Господин Старши: Недобори нали имате?

Селяните-избиратели: Дал Господ, господин Старши.

— Пътя нали не сте го направили?

— Е, па немогохме.

— Знаете ли какво ще рече екзекуция?

— Слушали сме, да пази Бог...

— Как вий мислите, ако си стисна така ръката, мога ли да разкъртя някому зъбите?

— Можеш, оти да не можеш, като го писува законо.

— След това, кажете: симпатизирате ли ми?

— Кое кайш?

— Обичате ли ме?

— Тебе ли?... Искан ли питане... Обичаме те...

— Е, като ме обичате, сецтате ли се кого трябва да изберете?

— Ете, както кажеш твоя милост.

— Санким, ако не се сецтате, аз мога да ви дам да разберете...

Този начин на агитиране, понеже не е съпрежен с подкуп или с обещание на материални облаги, носи названието *агитация чрез морално влияние*. Това е едно средство, с което можем да се гордеем, защото е изникнало на наша национална почва. Белгия, струва ми се, е останала малко назад в това отношение. Наистина, и там *влияят*, но не до тази степен *морално*.

Член 133. Който, при каквито и да е избори, назначени по разпореждане на властта, унищожил, скрие, добави (умножи), промени или преправи избирателните бюлетини, или пък по друг

измамлив начин преиначи същността на изборния глас, или осуети, или преиначи резултата на станалия избор, наказва се с тъмничен затвор до две години.

Бъде ли това извършено от оногова, комуто е възложено да ръководи изборите, то наказанието е строг тъмничен затвор до пет години.

Този член, както виждате, не се нуждае от коментари, неговата целесъобразност се хвърля в очи. Очевидно е, че законодателят е искал да се избегне нуждата от унищожаване, скриване, добавяне, промяна или преправка на бюлетините. Това отнема много време, изисква особена опитност и е съпрежено с неприятности. А за да се избегне всичката тази сложна процедура, не остава, освен да се напълнят урните предварително с бюлетини и тогава няма да има нужда да се унищожават, скриват, добавят, променят бюлетините и не ще бъде възможно да се осуети или преиначи резултатът на станалия избор, каквито бюлетини и да попаднат в урните. Разбира се, че за да се избегнат погрешките, трябва за всеки случай да се вложат в урните повече бюлетини от числото на избирателите.

Член 134. Който, при каквито и да е избори влиза с оръжие или държи оръдие за нанисание побой, наказва се с тъмничен затвор до шест месеца.

Редакцията на този член е малко неясна и може да даде повод за неправилно тълкувание, затова, нека се постареем да разясним същинския ѝ смисъл: преди всичко, в този член бие в очи думата *влиза*. Който *влиза* с оръжие се наказва, значи — *argumentum a contrario*, — който *излиза* из вътрешните стаи, зад бюрото, не подлежи на наказание, макар и да е въоръжен, даже с топове. И това е твърде естествено: законодателя се стреми да запази неприкосновеността на свещените урни. Както в древните римски храмове весталките са пазили неугасимия свещен огън, по същия начин днес пазят у нас урните. За пазители се избират обикновено хора с ангелски души, невинни и непорочни. На тия съвременни весталки законът запретява само „да държат оръдия за нанисание побой,“ сиреч да ги държат постоянно в ръцете си и затова те, горките, са принудени да носят оръдията си из джобовете и под дрехите си. Това е жестоко за невинните весталки, но... *dura lex sed lex!*

Както видяхме, законът наказва оногова, който влиза с оръжие в изборителното събрание, следователно оня, който не влиза вътре, а стои пред вратата на изборното място — може да си избере една добра позиция и да разстреля цялото человетчество. Впрочем, това е толкова ясно, щото не се нуждае от никакви разяснения.

Член 135. Който гласува, или пък се яви да гласува, под чуждо име при избори, назначени по разпореждане на властта, наказва се с тъмничен затвор от един до шест месеца.

Наказанието предвидено в този член не се налага на изборителите от католическо вероизповедание, когато те гласуват по няколко пъти, под разни имена, понеже законът наказва само ония, които гласуват под чуждо име, а на католиците, както е известно, при миропомазанието им дават по няколко свои имена. Тъй например, един Август-Каролина-Непомук-Себастиан може да гласува като Август, сетне като Каролина и тъй нататък, и той не подлежи на наказание, понеже не гласува под чужди, а под свои имена.

„Със същото наказание се наказва и онзи, който гласува няколко пъти в една и съща изборителна околия...“

Коментариите към първата алинея на чл. 135 се отнасят и към настоящата.

„Или пък, от като е гласувал в една околия, явява се и гласува в друга околия.“

От редакцията на тази последна алинея се вижда, че на наказание подлежи оня, който се яви и гласува в разни околии, а следователно, който гласува в няколко околни без да се яви — не подлежи на наказание. От друга страна трябва да забележим, че това наказание може да постигне само птиците небесни, понеже само те са в състояние да се явят в един и същи ден в няколко околии, а за един человек ще бъде доста уморително да гласува преди пладне, например в Босилеград, и да се яви след пладне да гласува в Акадънлар. Найсетне и самите файтонджии едва ли ще се съгласят да си морят толкова конете. Тъй щото от тази страна общественият ред е гарантиран.

Като принасям своята скромна лепта на общия жертвеник, пред вид на предстоящите избори, моля почитаемата редакция на в. „Знаме“ да ми направи чест, като напечати в подлистник горните коментари.

10 Ноември 1896 г.

С почитание *Въса Пъцова*,
родом от Белгия

[\[0\]](#) Знаме, II г., 1896, 57 брой ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.